

Список використаних джерел:

1. Короткий оксфордський політичний словник. (2005). Київ: Основи. С. 618-619.
2. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та послідовники / Карл Поппер. – Т. 2. – К.: Основи, 1999. – 494 с.
3. Пунда О. О. Право на свободу: монографія. / О. О. Пунда. – Х. : Евріка, 2006.– 284 с.
4. Свобода людини: природний і державний аспекти (Т. Гоббс, Дж. Локк) / О.В. Коваленко // Держава і право. – 2012. – Вип. 56. – С. 101-103. – укр.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-51>

Білокобильський Ю. О.

аспірант,

*Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов
НАН України*

КУЛЬТУРА СКАСУВАННЯ ЯК ФАКТОР КОНСТРУЮВАННЯ ГЕНДЕРУ У ПОЛІТИЧНОМУ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСІ

Наприкінці 2017 року у межах віртуального простору, який прийнято називати мережею Інтернет, розпочалась серія масових публічних засуджень і критики відомих особистостей й голлівудських знаменитостей. Основною причиною, через яку знаменитості чи популярні медійні фігури піддавались засудженню зі сторони Інтернет користувачів, була так звана «некоректна поведінка», що варіювалась від скоєння кримінальних злочинів до некоректних висловлювань та дій на власній сторінці у соціальних мережах. Опозиційне ставлення до публічних особистостей з метою їхнього усунення поза соціальні або професійні кола отримало назву cancel culture або культура скасування чи скасувальництво.

Культура скасування є дуже важливим та впливовим фактором формування соціального, політичного та культурного ландшафтів останніх років, зокрема в сфері уявлень про гендер, гендерну рівність та конструювання гендеру. Незважаючи на неоднозначне ставлення до даного явища, культура скасування у певному контексті спрямована на захист прав людини й проти різних видів дискримінації. Після міжконтинентального руху #MeToo, засудження Вайнштейна і викриттям злочинів Кевіна Спейсі, навіть противники скасувальництва

змушені рахуватися з потенціалом цього засобу соціального впливу. Тому інструментальний арсенал, потенційні цілі й наслідки скасувальництва на гендерному ґрунті в різних дискурсивних сферах треба вважати актуальним напрямком наукових досліджень.

З моменту своєї появи, під культурою скасування розумілися спроби притягнути індивіда до відповідальності за ненависницькі висловлювання або дії проти інших [3, 7]. Однак згодом, даний термін був підтриманий у політичному дискурсі американськими політиками-республіканцями, які описували термін скасувальництва як «дедалі більшу цензуру, що спрямована на покарання своїх побічників за вираження непопулярної думки» [5, 32]. Проти культури скасування виступили 153 західних інтелектуали, які підписали відкритий лист про справедливість й відкритість дискусії, звертаючись до захисту свободи слова й припиненню культури скасувальництва. Серед людей, які підписали даний лист, були такі особистості як лінгвіст і філософ Ноам Чомскі, письменник Салман Рушді, психолог Стівен Пінкер та інші.

На сьогоднішній день, існує дві головні позиції стосовно культури скасування. Прибічники першої позиції вважають культуру скасування раціональним підходом для боротьби із несправедливістю й пригніченням в межах Інтернет-простору. Як приклад можемо навести серію постів відомої письменниці Джоан Роулінг у соціальній мережі Twitter, що були негативно сприйняті ЛГБТК+ спільнотою. У своїх постах, письменниця засудила використання інтернет-ресурсом гендерно-інклюзивної мови, наполягаючи на існуванні лише двох біологічних статей (в англійській мові – gender) [1]. Дані пости викликали бурхливу реакцію серед небінарних особистостей й трансгендерів, в результаті чого Джоан Роулінг піддалась критиці й, зрештою, скасуванню. Головною причиною подібної реакції можемо вважати контекст постів Роулінг, які окреслювали небінарних особистостей як «ненормальних», і не враховували думок усєї онлайн аудиторії письменниці, що складається у тому числі і з представників ЛГБТК+ спільноти.

Говорячи про прибічників першої позиції, що описана вище, треба наголосити, що головною рисою серед них є відмова від використання терміну «cancel culture» у негативній конотації, надаючи перевагу терміну «woke culture» (від англійського дієслова wake – розбудити).

Прибічники другої позиції вважають культуру скасування «штучно створеним рухом» [4, 9], який має за мету не захистити право рівності представників меншин чи ЛГБТК+ спільноти, а принизити конкретного індивіда. Дане явище отримало назву «акт приниження», яке складається із трьох головних акторів: викривача, свідка й злочинця. За думкою Л. Шехана, кожен акт скасувальництва слідує однаковій формулі: викривач публічно звинувачує злочинця перед свідками в порушенні

цінностей суспільства, і, якщо свідки погоджуються, злочинець соціально знищується як член спільноти [6, 198].

Головним мотивом скасувальництва, за версією другої позиції, вважається утворення нового тренду, який має назву культура жертви (victimhood culture). Як вважають Кемпбел і Менінг, культура жертви з'явилась під впливом комунікації у межах цифрового простору на протигагу культурі гідності, згідно з якою будь-який індивід має право на рівне ставлення до себе й своєї ідентичності [2, 11]. Головним мотивом культури жертви виступає позиціонування індивіда пригніченим через нібито агоністичне ставлення суспільства й небажання вважати його чи її рівним з іншими. Прибічники культури жертви використовують скасувальництво з метою досягнення власної мети «бути почутими й створити рівні умови для себе й собі подібних» [2, 40], однак їхні дії завдають репутаційної шкоди іншій особистості, ставлячи так звану «жертву» у вищий статус за інших індивідів.

У підсумку можемо сказати, що культура скасування грає неоднозначну роль в сучасній соціолінгвістиці і охоплює усі сфери діяльності: політичну, суспільну, культурну тощо. Скасувальництво може мати як негативний ефект, так і позитивний. Наприклад, з точки зору гендерного питання й питання ідентичності, культура скасування спрямована на боротьбу з пригніченням і ставленням до ЛГБТК+ спільноти як до рівних іншим. Враховуючи той факт, що згідно зі статистикою Trevor Project, 75% опитувальних, які відносять себе до ЛГБТК+ спільноти, визнають, що вони піддавались дискримінації принаймні один раз за своє життя [7], культура скасування у даному випадку ставить за мету боротьбу за рівноправ'я і спрямована проти підтримки дискримінації й політики знерівнення. Однак, з іншого боку, даний тренд отримав згодом негативну конотацію, сприймаючись індивідами як стратегія впливу з метою задоволення власних корисливих цілей, через що на сьогоднішній день скасувальництво піддається масовій критиці, в тому числі представниками політичних інститутів.

Дані напрацювання можуть лягти в основу подальшого дослідження інтернет-простору, зокрема комунікаційних стратегій інтернет користувачів й політичних акторів в межах інтернет-платформ.

Список використаних джерел:

1. A Complete Breakdown of the J.K. Rowling Transgender-Comments Controversy [Електронний ресурс] // Glamour. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.glamour.com/story/a-complete-breakdown-of-the-jk-rowling-transgender-comments-controversy>.
2. Campbell B. The Rise of Victimhood Culture / B. Campbell, J. Manning. – London: Palgrave Macmillan, 2018. – 305 с.

3. Clark M. Drag them: A brief etymology of so-called «cancel culture» / Meredith Clark. // *Communication and the Public*. – 2020. – № 5. – С. 88–92.
4. Dershowitz A. Cancel Culture: The Latest Attack on Free Speech and Due Process / Alan Dershowitz. – New York: Hot Books, 2020. – 168 с.
5. Fahey J. Principled or Partisan? The Effect of Cancel Culture Framings on Support for Free Speech / J. Fahey, D. Roberts, S. Utych. // *American Politics Research*. – 2022. – № 51.
6. Sheahan L. Degradation and Revolution: A Taxonomy of Cancel Culture / Luke Sheahan // *International Comparative Approaches to Free Speech and Open Inquiry (FSOI)* / Luke Sheahan. – New York City: Springer Publishing, 2022. – С. 193–218.
7. Trevor Project National Survey on LGBTQ Youth Mental Health [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.thetrevorproject.org/wp-content/uploads/2021/05/The-Trevor-Project-National-Survey-Results-2021.pdf>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-52>

Веремєєнко М.

студентка II курсу,

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Науковий керівник:

Борбунюк В. О.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри педагогіки, української та іноземної філології,

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

**СУЧАСНА КНИЖКОВА КОМУНІКАЦІЯ:
ВЕРБАЛЬНІ І ВІЗУАЛЬНІ КОДИ ОБКЛАДИНОК
(НА ПРИКЛАДІ ВИДАНЬ ПРО МИСТЕЦТВО І ДИЗАЙН)**

Читання залишається однією із форм сучасного комунікативного дискурсу. Художньо візуальною формою вираження твору є книга. Важливу роль у підвищенні комунікативних властивостей книги відіграє художня інтерпретація тексту. Як зазначають науковці, така інтерпретація «здійснюється як на рівні зовнішнього оформлення книги (обкладинка, оправа, суперобкладинка, форзац), так і на рівні її внутрішнього оформлення – шрифт, ілюстрації та убранство книги» [2, с. 122]. Усі елементи книги – оправа, форзац, титул, окремі сторінки, ілюстрації – мають велике значення для комунікативної природи книги.